

Lukas 1: 67-80

Zing de HERE een nieuw lied

Broeders en zusters,

Boven de preek van vandaag heb ik gezet 'zing de HERE een nieuw lied'. Nu zijn er weinig onderwerpen waar zo veel discussie over is in kerken als de te zingen liederen. Ik hoorde zo eens van een dominee die voorging in een kerk waar alleen Psalmen gezongen werden, maar in zijn onschuld gaf hij na de preek een gezang op om te zingen. De ouderling van dienst sprong in de benen en kwam de kansel op, dat dit niet bepaald de gewoonte was in deze kerk. De dominee verontschuldigde zich en gaf toen Psalm 98:1 op: *zingt, zingt een nieuw gezang den HERE.*

Ik zei al, de samenzang in gemeenten en de te gebruiken liedbundels zijn altijd in alle kerken onderwerp van discussie geweest. In sommige kerken is er een compromis gevonden door toe te staan dat er na de slotzegen wel andere liederen gezongen mogen worden. En daarmee wekt men ongewild de indruk dat er meer zegen rust op de liederen die je tijdens de dienst zingt dan op de liederen die je na de kerkdienst zingt. Als er geen zegen op rust kun je naar mijn idee de liederen maar beter helemaal niet zingen.

Laten we eens kijken naar de plaats die het zingen in de bijbel inneemt.

In z'n algemeenheid kun je zeggen dat er rondom grote gebeurtenissen in de heilsgeschiedenis de gelovigen spontaan gingen zingen. Denkt u maar aan de bevrijding van het volk Israel uit Egypte. Nadat de Here God het volk droogvoets door de Schelfzee had geleid en de Farao en zijn legers had laten omkomen en zodoende Israel definitief bevrijd had uit de slavernij, heft Mozes een loflied aan. Hij zingt uit alle macht: *Wie is als Gij, onder de goden, HERE,* en zijn zus Mirjam ging de vrouwen van het volk voor in de reidans met een tamboerijn in haar hand en loofde God: *zingt de HERE, want Hij is hoog verheven.* Reken maar dat het er uitbundig aan toe ging daar aan de oevers van de Schelfzee, het zal er wel heel wat enthousiaster aan toe gaan dan in een gemiddelde Nederlandse kerkdienst.

Een ander moment waarop uit volle borst gezongen wordt is het moment dat David de ark overbracht naar Jeruzalem.

Koning David had zijn bovenkleed uitgegooid en danste in zijn linnen lijfrok, zeg maar in zijn ondergoed, voor de ark uit onder luid gejubel en hoorngeschal. Michal, de dochter van Saul en de vrouw van David minachtte haar man daarom:

Schaamteloos. Lichtzinnig. Hoe kun je jezelf nu zo vertonen onder het de slavinnen van je personeel. Maar David weerlegde haar kritiek: Voor het aangezicht van de HERE heb ik gedanst!

Diezelfde David was een muzikaal man en heeft heel veel liederen geschreven voor Israels eredienst. Een Psalmboek vol. Het mooie van de psalmen is wel dat er liederen instaan die allerlei emoties van een gelovig mens weergeven:

- Gevoelens van angst.....mijn God, mijn God waarom verlaat U mij (Ps.22)
Bekende woorden die de Here Jezus aan het kruis aanhaalde.
- Gevoelens van schuld.....Ik zal de HERE mijn overtredingen belijden en Gij vergaaf de schuld mijner zonden (Ps. 32).
- Gevoelens van godverlatenheid....Uit de diepten roep ik tot U, o HERE (Ps. 130).
- Gevoelens van ontzag.....Aanschouw ik het werk van Uw vingers, de maan en de sterren....wat is de mens dat U hem gedenkt (Ps. 8).
- Gevoelens van verlangen....Als een hinde die naar waterbeken smacht, zo smacht mijn ziel naar U, o God (Ps. 42).
- Gevoelens van vreugde.....Alles wat adem heeft en allerlei muziekinstrumenten worden ingezet om de HERE te loven en te prijzen(Ps. 150).

Tussen twee haakjes: de statenvertalers en ook de psalmberijmers van de oude psalmberijming hebben tussen die instrumenten ook het 'orgel' een plaats gegeven. U begrijpt neem ik aan wel, dat in de oorspronkelijke vertaling onmogelijk een orgel kan hebben gestaan. Toen David hier rondliep, zo'n 1000 jr. voor Christus, bestond het orgel echt nog niet. 'Orgel' is een erg vrije vertaling van een 'doedelizakachtige fluit'. Prima en prachtig ook, dat het orgel meedoet in de lofprijzing van God, maar we moeten niet denken dat het orgel betere bijbelse papieren heeft dan andere instrumenten, omdat het in de bijbel al voorkwam. Dat is weer teveel eer voor het orgel. Bijbels gezien mag ieder instrument ingezet worden om God te loven en te prijzen.

Het is niet voor niets dat al die psalmen die verschillende emoties weergeven.

Blijkbaar hoeft een gelovig mens niet altijd op de top van zijn 'geloofsleven' te zijn. Er

is zelfs een heel bijbelboek met de naam 'Klaagliederen'. De les die we hieruit mogen leren is dat de dichters van die liederen in al die verschillende emoties God zoeken. Zingen is niet alleen een middel om je blijdschap te uiten, maar ook een manier om met je angst, je pijn en je twijfels naar God toe te gaan. Want bij al die verschillende emoties wil God graag betrokken zijn.

Het is niet verwonderlijk dat die lijn die we in het Oude Testament zien, het loven van Gods grote naam op de momenten van verlossing, in het Nieuwe Testament wordt voortgezet. Ik heb net met jullie de lofzang van Zacharias gelezen. Daar komen we straks nog wel even op terug. In hetzelfde hoofdstuk Lukas 1 komen we ook de lofzang van Maria tegen. Zij prijst God omdat Hij heeft omgezien naar haar als eenvoudige dienstmaagd en omdat Hij heeft omgezien naar zijn volk Israel.

En straks als Maria haar kind Jezus heeft gebaard zal een immens engelenkoor God de eer toezingen. *Ere zij God in den hoge, vrede op aarde bij mensen des welbehagens.* Hemel en aarde worden bewogen om dat grootse moment, dat God zelf in de gedaante van een mensenkind naar de aarde kwam, kenbaar te maken.

Ook in de christelijke gemeente die na de Pinksterdag ontstond had het samenzingen een belangrijke plaats. God wordt geloofd en geprezen. Zingt en jubelt de Here van harte, lezen we in Efeze 5. In het 14^e vers wordt ook een lied geciteerd. *Ontwaakt, gij die slaapt, en sta op uit de doden, en Christus zal over u lichten.*

Blijkbaar beperkte de gemeente zich toen al niet alleen tot het zingen van Psalmen, maar werden er ook nieuwe liederen over Christus' verlossingswerk gezongen. En dat is goed te begrijpen. De oudtestamentische Psalmen zingen hooguit in profetische zin over Christus, maar nu Christus op aarde gekomen is en de weg van het kruis is gegaan, ontstaat er ook behoefte om van Christus te zingen.

In de brief aan de Kolossenzen schrijft Paulus dan ook: *brengt God dank in uw harten door psalmen, lofzangen en geestelijke liederen te zingen (3:16).* In Openbaring 5 horen we dat er niet alleen op de aarde, maar ook in de hemel door vele duizenden wordt gezongen. *Het Lam dat geslacht is, is waardig te ontvangen de macht en de rijkdom, en de wijsheid en de sterkte, en de eer en de heerlijkheid en de lof.* Ook in de hemel wordt gezongen ter ere van het Lam. Christus wordt grootgemaakt!

Zingen hoort er dus echt bij. Zingen hoort bij het dienen van God.

U moet weten dat er ook een tijd is geweest dat men in de kerk als gemeente nauwelijks meer zong. Het zingen - in het latijn - was een zaak van cantorijen en

priesterkoren geworden. Het gewone kerkvolk begreep er niets meer van. In de tijd van de Reformatie zijn het Calvijn en Luther geweest die het zingen weer tot grote bloei hebben gebracht. Onze berijmde Psalmen danken we aan Calvijn. Hij heeft aangezet tot het op rijm zetten van het Psalmboek. En van Luther ... hebben we een paar prachtige liederen, die in het Gezangenboek een plaatsje hebben gekregen. Gelukkig hebben we in onze kerken een enorme keus als het gaat om te zingen liederen. Oude Psalmberijming, Nieuwe Psalmberijming, Oude gezangen, een Liedboek en sinds kort weer een nieuw Liedboek, de Johannes de Heer bundel, Glorieklokken en de Opwekkingsbundel, de Evangelische Liedbundel, en voor kinderen bijvoorbeeld de liederen van Elly en Rikkert. We zijn enorm gezegend met een rijke schat aan liederen. Laten we daar dan ook maar dankbaar gebruik van maken. Zingen van Gods liefde, zingen van Zijn trouw, zingen van Zijn grote daden. Thuis en in de gemeente. In veel christelijke gezinnen stond vroeger een traporgeltje. Een 'psalmpomp' werd wel eens gekscherend gezegd. Ouderen kunnen daar nog met weemoed over vertellen. Hoe in de gezinnen, soms met vrienden en vriendinnen erbij, gezongen werd, psalmen, lofzangen en geestelijke liederen. Iemand zei laats eens tegen mij dat het orgel in de meeste gezinnen is vervangen door de televisie of de computer. Een kern van waarheid en waarschijnlijk geen verbetering. In het oude Israel kende men de gewoonte om de maaltijd met een lied af te sluiten. Zo werd bijvoorbeeld de paasmaaltijd afgesloten met het Hallel. Dat zijn de Psalmen 113-118. Mijn vrouw Marja en ik hebben zelf, toen onze kinderen klein waren, die gewoonte in ons gezin toegepast. Om de beurten mocht er iemand, na afloop van de maaltijd, een lied uitkiezen. En zo hadden we ondankst de televisie en de computer een momentje van 'huisgodsdiens'.

En zo'n momentje van huisgodsdiens vond ook spontaan plaats rondom de geboorte en de besnijdenis van Johannes de Doper. Vanmorgen heb ik in de dienst al uitgebreid stil gestaan bij die gebeurtenis. Maar Johannes' vader Zacharias zal als het ware op springen hebben gestaan. Ruim negen maanden heeft hij niet kunnen spreken en waarschijnlijk ook niet kunnen horen. Hij heeft in een isolement geleefd en nauwelijks duidelijk kunnen maken van die engel, die aan hem was verschenen in de tempel, met de boodschap dat zijn zoon Johannes de heraut zou worden van de Messias. Zacharias kon het niet geloven, maar toen zijn oude vrouw Elizabeth toch zwanger raakte en uiteindelijk van een zoon beviel, toen wilde hij het wel van de daken schreeuwen. *Geloofd zij de Here, de God van Israel, want Hij heeft omgezien*

naar zijn volk en heeft het verlossing gebracht.

God is niet alleen de God die vroeger grote dingen deed. Dat ook, daar zingt Zacharias ook van. De beloften aan Abraham gaan uitkomen: Het zaad van Abraham – dat is de Here Jezus - zal tot zegen zijn voor alle volken! En de woorden van de profeten komen uit: de Messias komt en zal verlossing bewerken.

En daar mogen wij van leren. Het is goed om liederen over Gods grote daden in het verleden te zingen. Juist de ervaringen van gelovigen uit het Oude en Nieuwe Testament laten ons zien hoe trouw God is. Hoe Hij altijd zijn woord heeft gehouden. In feite doet de christelijke gemeente niet anders dan Gods grote daden gedenken. Dat doen we rondom het Kerstfeest, zingen van Gods komst naar deze wereld. Dat doen we rondom Goede Vrijdag. Zingen van de verlossing die Jezus heeft bewerkt op het kruis van Golgotha. Dat doen we rondom Pasen. Christus onze Heer verrees! Want juist het besef dat de God die grote dingen heeft gedaan in het verleden, maakt ons bewust dat God vandaag nog altijd dezelfde is. God is onnoemelijk trouw. Trouw aan Zijn schepping. Trouw aan Zijn Woord. Wat Hij belooft komt Hij na. En daarom mogen we er ook van overtuigd zijn dat God ons niet loslaat. Niet alleen in het verleden, maar nu. We zijn nu in Zijn hand. Dat heeft Hij beloofd. Niets kan ons scheiden van Zijn liefde. Wij kunnen niet buiten het bereik van Zijn liefde komen. Wie gelooft in Christus heeft een fundament onder z'n leven, waar je elke dag op mag bouwen. Een fundament dat houvast geeft in het leven, wat er ook gebeurt. En met dat fundament kun je ook naar de toekomst kijken. Je persoonlijke toekomst. Hoe je leven er ook uit ziet. God is er elke dag. Maar ook de toekomst van de schepping. God houdt Zijn woord. Ook Zijn beloften van de wederkomst en de opstanding. Er komt een nieuwe aarde onder een nieuwe hemel. Geen twijfel mogelijk. God houdt immers Zijn woord.

Het is nu advent. We gedenken de eerste komst van Christus naar de wereld. Maar advent is ook vooruit kijken naar Zijn tweede komst. Want die God van trouw zal ook die woorden 'Ik kom spoedig' waarmaken.

En van die God mogen we zingen. Samen met Mozes en Mirjam, samen met David, samen met Maria en Zacharias, samen met de engelen in de kerstnacht, samen met de duizenden engelen en de oudsten voor de troon van God in Openbaring 5. En het mag duidelijk zijn dat er qua vorm en muziekstijl heel veel ruimte is. Mirjam danst met haar tamboerijn, David speelde op zijn harp, maar roept ook ons op om al onze instrumenten en talenten in te zetten voor de eer van God. Israel zong vooral

Psalmen, en in sommige kerken doet men dat ook graag, andere christenen zingen graag ook andere liederen.

Zo hebben Gods kinderen het door de eeuwen gedaan. Ieder op zijn eigen wijze. Het is niet erg dat het in een Afrikaanse kerk er anders aan toe gaat dan in een gemiddelde traditionele kerk in Nederland. Laat dat bij de veelkleurigheid van de gemeente horen. Veelkleurigheid heeft te maken met elkaar de ruimte geven, elkaar waarderen en elkaar niet veroordelen en de maat nemen. Wie dat doet, veroordelen en de maat nemen, lijkt op die vrouw van David, Michal, die haar man verachtte omdat hij voor de HERE danste. De vorm is ondergeschikt. Het gaat om ons hart. David danste voor de HERE. En daar gaat het om. Om Gods eer!

En in welke vorm ook, laten we ons daarin verheugen. En doe mee. Het heeft geen pas om te zwijgen omdat je niet van zingen houdt of omdat een lied niet helemaal jouw smaak is. Het gaat namelijk helemaal niet om jou, maar om de HERE God. Eren we Hem met alles wat in ons is. Zetten we onze muzikale talenten in om Hem te eren. Zingen we voor Hem? Wordt Hij ook door jouw mond geprezen? Want dat is Hij zo waard, met oude en nieuwe liederen, door jong en oud.

Zacharias zong het al:

*Geloofd zij de Here, de God van Israel,
want Hij heeft omgezien naar zijn volk
en heeft het verlossing gebracht.*

Laten we dat Zacharias maar van harte nazingen!

AMEN